

акту. Переслідується мета примусу противника до тих чи інших рішень за допомогою демонстрації готовності перейти до більш відчутних терористичних дій.

П'ята група методів політичного тероризму має організаційний характер. Полягає цей метод в створенні екстремістських організованих структур і наданні їх діяльності терористичної спрямованості.

Як найбільш виражена форма політичного екстремізму, політичний тероризм сигналізує про наявність безкомпромісної політичної боротьби, про крайні засоби реалізації політичних цілей, про бажання домогтися певних політичних зрушень в суспільстві та політиці злочинними засобами, які засуджуються законом і мораллю. Тому політичний тероризм слід розуміти як політико-кримінальний феномен; нелегітимний спосіб боротьби задосягнення політичних цілей; продовження політики насильницькими засобами; один з методів політичної боротьби; практичний аспект політичного екстремізму.

Досліджуючи форми прояву політичного тероризму в соціальних, політичних і національно етнічних конфліктах, слід враховувати багатоаспектність цього явища. За певних умов акції тероризму можуть привести до виникнення масштабних екологічних, економічних, політичних катастроф і масової загибелі людей, різких міжнародних ускладнень. Крім того, терор з боку держави передбачає відповідні екстремістські і терористичні дії з боку опозиції, а індивідуальний або груповий тероризм передбачає репресивні дії з боку держави. Сьогоднішній стан політичного тероризму дозволяє стверджувати, що як явище політичного життя він трансформує релігійний і етнічний аспекти соціального життя в політичну площину, використовуючи етнічний і релігійний екстремізм як базу для подальшого розвитку політичної боротьби в терористичній формі. Політичний тероризм тісно пов'язаний із станом конфліктності суспільних відносин. Будучи наслідком наявних протиріч, які лежать в основі конфлікту, політичний тероризм чинить деструктивний вплив на протікання конфлікту, провокуючи подальшу ескалацію. Тому політичний тероризм необхідно трактувати як свого роду інструмент конфліктного соціально-політичного зіткнення, який виникає на певній стадії розвитку суспільних протиріч, коли вони своєчасно не знімаються і одна з протиборчих сторін (або обидві відразу), зважаючи на дійсний або уявний утиль своїх інтересів і прав, звертаються до тероризму, щоб таким чином радикально розв'язати конфлікт.

Список використаних джерел

1. Вятр Е. Социология политических отношений [Текст]. – М. : Прогресс, 1991. – 462 с.
2. Гори У. Новая форма насилия: международный терроризм. Выступление на международном коллоквиуме “Войны и мир в XXI веке”, организованном французским Фондом оборонных исследований в декабре 1995г. [Текст] // “Дефанснасьональ”. – 1996. – Апрель. – С. 135-143.
3. Лазарев Н. А. Терроризм как тип политического поведения [Текст] // Социологические исследования. – 1993. – № 8. – С. 32-36.
4. Молодежный экстремизм [Текст] / под ред. А.А. Козлова. – СПб. : Архей, 2008. – 140 с.
5. Монтескье Ш. Избранные произведения [Текст]. – М. : Изд-во иностр. лит-ры, 1955. – 520 с.
6. Плутарх. Сравнительные жизнеописания [Текст]. В 3-х т. Т. II. – М. : Изд-во АН СССР, 1983. – 548 с.

7. Цвейг С. Совесть против насилия: Кастеллио против Кальвина [Текст]. – М. : Худож. лит-ра, 1983. – 123 с.

Pobochij I. A., doctor of political sciences, profesor, manager by the department of philosophy and political science, National metalurgicheskaya academy of Ukraini (Ukraine, Dnepropetrovsk), Pobochij@mail.ru

Political terrorism as a kind of violent forms of political struggle

States that violent means and methods of political struggle, as well as non-violent, extremely diverse. Each of them has its own, its specific features and the specifics of the application. One of them is political terrorism, as the most extreme, the most stringent test of violent political struggle. Study of the basic mechanisms of its determination and operating conditions contributes to the creation of a comprehensive strategy to combat political terrorism.

Keywords: violent and non-violent forms of political struggle, political terrorism, political extremism, the object and subject of political terrorism, international terrorism.

Побочий И. А., доктор политических наук, профессор, заведующий кафедрой философии политологии, Национальная металлургическая академия Украины (Украина, Днепропетровск), Pobochij@mail.ru

Политический терроризм как разновидность насильственных форм политической борьбы

Констатируется, что насильственные средства и методы политической борьбы, как и ненасильственные, чрезвычайно разнообразны. Каждый из них имеет свои, только ему присущие особенности и специфику применения. Одним из них является политический терроризм, как самой крайней, наиболее жесткой метод насильственной политической борьбы. Изучение основных механизмов его детерминации и условий функционирования способствует созданию комплексной стратегии борьбы с политическим терроризмом.

Ключевые слова: насильственные и ненасильственные формы политической борьбы, политический терроризм, политический экстремизм, объект и субъект политического терроризма, международный терроризм.

* * *

УДК 32.019.5

Олещук П. М.

кандидат политических наук, доцент,
Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
Oleshchuk3@gmail.com

ВЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ FACEBOOK НА ПОЛІТИЧНУ МОБІЛІЗАЦІЮ

Стаття присвячена проблемі впливу соціальної мережі facebook на політичну мобілізацію у сучасному світі. Розглядаються особливості впливу мережі facebook на політичні процеси. По-перше, автор аналізує зростаючу роль соціальних мереж (таких як facebook) на політичній арені сучасності. Соціальні мережі являють собою інструмент, роль якого підвищується у політичному процесі, та який впливає на електоральні кампанії, полегшуючи кандидатам здійснення комунікації із своїми виборцями. З іншого боку, інструменти facebook полегшують здійснення постійної зворотної комунікації між виборцем і кандидатом. Стаття концентрується на зростаючій соціальній ролі мережевої політичної роботи на основі аналізу відповідних джерел. Ключовим завданням публікації є дослідження мотивації використання соціальних мереж для політичної мобілізації.

Ключові слова: facebook, мережа Інтернет, соціальна мережа, facebook-революція, політична комунікація.

Проблема впливу мережі Інтернет на сучасний політичний процес набуває все більшого значення у межах наукового дискурсу, що обумовлено значним зростанням ролі інтернет-комунікації у всіх аспектах суспільно-політичного життя. Інтернет виступає не просто новітнім засобом масової комунікації, а певним комунікативним середовищем, що функціонує згідно до власних закономірностей та формує автономну спільноту людей, що не контактують у фізичній реальності (або контактують нечасто), але тісно взаємодіють у реальності віртуальній. Безперечно, що це все не може відігравати помітного значення для політичних процесів, оскільки все більше включення громадян у інтернет-комунікацію сприяє тому, що саме

дане середовище починає виступати засобом поширення інформацію про політику.

Проте сама по собі мережа Інтернет є не просто статичним утворенням або сукупністю відповідних інформаційних засобів, а найдинамічнішою системою сучасного світу, що зазнає різких змін через певні невеликі проміжки часу.

Якщо на перших етапах становлення мережевої комунікації її використання обмежувалося пошуком інформації та міжособистісним спілкуванням, то перехід понад десятиліття тому до т.зв. реальності Web 2.0 забезпечив вихід мережевої комунікації за традиційні межі та призвів до формування новітнього феномену – т.зв. “соціальних мереж”, що являють собою певні ресурси, орієнтовані на міжособистісну взаємодію зареєстрованих на них людей.

Першим і найавторитетнішим з них став facebook, що набув за останнє десятиліття всесвітнього значення та поширення, все активніше впливаючи на всі аспекти суспільного життя. Починаючись як утворення з достатньо вузькою студентською аудиторією, facebook перетворюється на глобальний феномен.

Увага щодо проблеми впливу соціальних мереж (та facebook зокрема) на політичний процес у межах європейського та північно-американського наукового дискурсу активізується у другій половині першого десятиліття XXI ст., коли безпосереднім об'єктом аналізу стають перші політичні кампанії, котрі засвідчили значний потенціал використання соціальних мереж Інтернет з метою політичної агітації. Безпосереднім поштовхом став аналіз кампанії з обранням президентом США Б. Обами (2008 р.), де мережеві технології набули найширшого використання та завершеності.

На даний момент у європейсько-північно-американському науковому просторі аналізується широкий перелік проблем, пов'язаних із використанням мережі facebook у політиці, серед яких варто назвати: політичну участь та демократизацію на основі залучення мережі facebook [1; 3; 5; 8], вплив facebook на політичну культуру [2], політична соціалізація та залучення молоді у політику на основі мережі facebook [4], електоральні кампанії на основі залучення мережі facebook [6], вплив мережі facebook на процес політичних змін [8].

У рамках української політичної науки з'являються публікації, присвячені політичній ролі мережі facebook та, зокрема, її мобілізаційному потенціалу, серед яких варто виділити публікацію Т. Кремень “Політична мобілізація за допомогою соціальних медіа: приклад Партії піратів” [9]. Таким чином, виникає потреба у комплексному аналізі проблеми із залученням як вітчизняних, так і іноземних джерел.

Це обумовлює необхідність використання світового досвіду з метою подальшого наукового аналізу проблеми політичної ролі мережі facebook на вітчизняних теренах із широким залученням досвіду використання соціальних мереж в українських політичних кампаніях.

Відповідно, це висуває наступні дослідницькі задачі: вивчити засади залучення мережі facebook до політичних процесів, проаналізувати світовий досвід використання мережі facebook у політичних кампаніях,

дослідити роль мережі facebook у політичній участі громадян різних вікових та соціальних категорій.

Загалом, мережа facebook належить до числа т.зв. “соціальних мереж”, що створені з метою взаємодії та спілкування людей за допомогою засобів Інтернет. Ширше соціальні мережі є елементом т.зв. “соціальних медіа”, що характеризуються взаємодією між собою не джерела інформації та реципієнта, а особистостей, що здійснюють безпосередній діалог.

У європейському науковому обігу поширеним є визначення Каплана та Генлейна, згідно до якого соціальні медіа є “групою заснованих на ресурсах Інтернет додатків, що побудовані на технологічних та ідеологічних засадах WEB 2.0 та припускають створення та використання генерованого користувачами контенту” [1, р. 28]. При цьому, дослідниками не проводиться жорсткого розмежування між старими та новими інструментами мережі Інтернет, яка вже на перших етапах своєї появи була не лише технічним, але й соціальним явищем.

Таким чином, ми маємо справу із старим соціальним феноменом взаємодії індивідів, яке, проте, засновано на новітній технічній базі, що усуває фізичні бар'єри між людьми, що знаходяться у різних частинах земної кулі.

Фактично, йде своєрідне відтворення натовпу, який, проте, існує не фізично, а віртуально. Це дозволяє організовувати одночасні збори великої кількості громадян, які б за інших обставин ніколи не змогли взаємодіяти особисто. Таким чином, відбувається своєрідне відтворення відомих з часів Античності “народних зборів” як форми народного волевиявлення, що і позначає той значний політичний потенціал, що міститься у мережі facebook.

Основою для функціонування соціальних мереж як політичного феномену є концепція т.зв. “культури участі”, що є феноменом сучасного світу та виступає альтернативою по відношенню до культури мас-медіа, відрізняючись тим, що у ній кожен споживач культурного продукту може одночасно виступати і його творцем, а сама межа між споживачами та продуцентами є достатньо розмитою. При цьому, соціальні медіа виступають в якості медіа, в рамках якого самі споживачі інформаційного продукту виступають його розповсюджувачами, поширюючи, редагуючи, видозмінюючи або коментуючи ті або інші повідомлення [2, р. 57-58].

Переходячи від “споживання” до “творення” і від творення до споживання, громадянин виступає вже не тільки об'єктом, але й суб'єктом будь-яких процесів. У тому числі і політичних. Це перетворює facebook на ідеальне середовище для громадянської мобілізації.

Деякі особливості facebook перетворюють дану мережу на особливе комунікативне середовище для політики: 1) всеосяжність, тобто спроможність справляти вплив і на суспільства поза мережею; 2) значний інтерактивний потенціал, що полегшує комунікацію та взаємодію на всіх рівнях; 3) незалежність комунікації у соціальній мережі від часу та місця її здійснення; 4) спроможність для громадян брати участь у політиці у нових формах, зокрема, об'єднання у віртуальні групи, створення механізмів підтримки тих або інших політичних цілей, висловлювати свою позицію шляхом “лайків” та інших віртуальних форм схвалення [8, р. 266-268].

Це все створює сприятливі умови для використання мережі facebook у політичних кампаніях, що, зокрема, було продемонстровано у виборчій кампанії президента США Б. Обами (2008, 2012 роки). Проте, використання мережі facebook не може здійснюватися на старих засадах. Нові медіа висувають нові вимоги щодо їх використання.

Зокрема, це: 1) оперативність (інформація має надаватися негайно); 2) особистість (за аккаунтом у соціальній мережі має відчуватися вплив конкретної людини, спілкування з нею); 3) неформальність (спілкування не може бути офіційним); 4) відкритість; 5) інтерактивність.

Дослідниками відзначаються як позитивні так і негативні аспекти, пов'язані зі збільшенням ролі соціальних мереж у сучасному суспільстві та політичному процесі зокрема. До останніх, зокрема, відносять і зростання інформаційних потоків, що роблять неможливим свідоме сприйняття політичної інформації як основи для раціонального вибору та десоціалізація індивідів, що більше занурюються у віртуальну дійсність. Водночас, дослідження свідчать зростання впливу соціальних мереж на підвищення громадянської активності серед молоді, серед представників якої, котрі залучені до соціальних мереж, спостерігається вищий рівень готовності брати участь у виборах та мотивувати до подібної участі інших [5].

При цьому, політична участь тлумачиться як особлива форма громадської активності, що спрямована та те, аби робити деякі справи разом. Згідно до Макінтоша, можна виокремити своєрідні три етапи залучення громадян до політичної участі засобами соціальних медіа: 1) перегляд відповідного інформаційного контенту; 2) готовність до діалогу та комунікації з іншими громадянами та організаціями; 3) спільна з іншими громадянами діяльність щодо розв'язання певних проблем [1, р. 29].

Політична участь є природна форма інтеграції громадян у політичний процес. Проте соціальні мережі накладають на подібну участь достатньо специфічні обмеження, надаючи додаткові можливості.

Варто відзначити, що соціальні мережі дозволяють кожному громадянину бути елементом політичного процесу, здійснюючи на нього якщо і невеликий, але регулярний вплив.

До початку періоду WEB-2.0 мережа Інтернет мала суттєво відмінне від сучасного призначення, яке обмежувалося, переважно, пошуком інформації. Проте із розвитком мережевої комунікації, якому сприяла своєрідна революція середини 90-х років, активність громадян у мережі набула якісно нових форм, доповнившись поширенням фото- та відеоматеріалів, оцінкою контенту, коментуванням, голосуванням у тих або інших опитуваннях, будівництвом нових груп за інтересами та розширенням кола спілкування [7, р. 1143].

Індивід не просто споживає певний контент, він бачить процес його творення, що мотивує його брати участь у цьому творенні особисто. Це розмиває межу між певною уявною "елітою" та "широкими масами", кожен представник яких може у рамках системи "соціальної мережі" створити певний значимий текст, який одразу стане загальним надбанням, започаткувати

суспільно-політичний рух та зробити його значимим учасником політичного життя. Все це виступає додатковим чинником, який допомагає політичній мобілізації у мережі, оскільки можливість переходу від пасивного споглядання до активного впливу підвищує мотивацію для будь-якої потенційної участі.

Кандидати та політичні партії використовують мережу facebook як засіб прямої взаємодії із виборцями, що коштує менше за традиційні медійні засоби, та забезпечує значний вплив на молодіжну аудиторію. Особливо підвищує привабливість facebook як інструменту політичної мобілізації швидкі темпи зростання аудиторії даної соціальної мережі, що спостерігається серед різноманітних країн сучасного світу. Зокрема, це стосується не лише розвинених країн Європи і Північної Америки, але й ряду азійських країн. А саме, у Малайзії на 2012 рік 50 % населення (78% користувачів мережі Інтернет) користувалися facebook [7, р. 1144].

Фактично, відбувається накладання аудиторії соціальних мереж та електорального поля багатьох країн. Віртуальна політична дійсність починає наближатися за своєю аудиторією до політично-активної частини суспільства, що накладає особливу відповідальність на "віртуальне відображення" політичних сил або політиків у соціальних мережах.

Як свідчать проведені дослідження уряді європейських країн, уже вибори 2009 року до Європейського парламенту продемонстрували, що перемогу здобули політичні сили, які були готові адаптувати свою комунікації до умов Інтернет 2.0 [7, р. 1144].

Проте, роль мережі facebook не вичерпується виключно завоювання електоральної підтримки під час проведення виборчих кампаній. Мережа facebook сприяє розвитку громадянського активізму щодо ключових суспільно-політичних проблем, розвитку консолідації громадсько-політичних рухів, що спрямовані на захист прав і свобод людини і громадянина, дозволяє створювати альтернативні канали політичної комунікації, що дозволяють долати монолізм офіційної політичної комунікації та цензуру державних ЗМІ у недемократичних режимах, що, у свою чергу, обумовлює заборону доступу до деяких соціальних мереж та їх блокування на державному рівні у таких країнах як Китай або Іран [7, р. 1145].

Особливу роль соціальні мережі загалом та facebook зокрема починають відігравати у питанні політичної мобілізації серед представників молоді.

Молодіжна політична участь передбачає спільну політичну дію, що заснована як діалог та діє через індивідуумів і групи, що прагнуть виявити свою думку, вплинути на суспільні проблеми. Важливо, ці діють вони поза формалізованими політичними установами та інституціями. Прикладами подібної політичної дії є старт нової політичної групи у соціальній мережі, що займається продукуванням політичних текстів, поширенням інформації, аналітичних матеріалів та різноманітного гумористичного контенту. Спільні політичні дії можуть: досягнути уваги великих аудиторій і мобілізувати їх у мережі; допомогти формуванню порядку денного через діалог забезпечення зворотного зв'язку з політичним керівництвом (онлайн і автономно); через постійне циркулювання у мережі

певного контенту впливати на структурування глобального політичного порядку денного [4, р. 8].

Важливу роль у політичній активності в рамках мережі facebook відіграє не тільки безпосередня комунікація або поширення інформації, але й організація певних політичних перформансів, що дозволяють здійснювати кожному учаснику відповідного співтовариства власну само презентацію, спрямовану на донесення позиції з того або іншого питання [3, 17-18].

Дана проблема має і зворотній бік, оскільки зростанням можливостей для мобілізації електорату з боку політичних партій надає безпосередньо самим громадянам більше потенційних можливостей для перманентного політичного впливу на політичних діячів, які перебувають в якості постійного об'єкту для громадської уваги у мережі Інтернет [6, р. 7-8].

Таким чином, підсумовуючи все сказане вище, можна зробити наступні висновки.

1. Зростання впливу соціальних мереж Інтернет (та facebook зокрема) на політичний процес обумовлено: більшою включеністю громадян у інтернет-комунікацію, рядом переваг, які пов'язані з швидкістю обміну інформацією та інтерактивністю, що їх надає кожному мережа Інтернет, можливістю впливати через мережу Інтернет та соціальні мережі зокрема на нові, неохоплені раніше традиційною політичною комунікацією групи. Інтернет формує специфічну культуру сучасного соціуму, у якій кожен учасник може виступати не тільки споживачем, але й творцем інформаційного та культурного продукту. Відповідно, інтернет-середовище перетворюється на новітню громаду, яка виступає своєрідним відображенням суспільства.

2. Мобілізаційний потенціал мережі facebook заснований на кількох її особливостях: широта охоплення аудиторії, що постійно зростає; міжособистісний контакт живих людей, що підвищує довіру до одержаної інформації та серйозність закликів до дій, можливість структурувати інформацію, яка надходить, здійснюючи менеджмент людей, спільнот та об'єднань, за якими слідує користувач; спроможність кожного користувача виступати творцем як віртуального контенту, так і започатковувати суспільно-політичні рухи, залучаючи до них нових користувачів.

3. Особливо високий мобілізаційний потенціал мережа facebook має по відношенню до таких категорій, як молодь. Пояснюється це, з одного боку, ширшою присутністю молоді у соціальних мережах як більш готової до використання новітніх винаходів категорії, так і можливістю пристосування політичних меседжів у соціальних мережах до потреб кожної категорії громадян.

4. В електоральних кампаніях мережа facebook може використовуватися дошть широко для реалізації наступних завдань: координація активних прихильників, оперативне інформування, перетворення споглядальної позиції з тих або інших проблем на активну участь у їх вирішенні. Досвід багатьох країн світу початку XXI ст. свідчить про приклади ефективного використання мережі facebook для досягнення політичних цілей.

Список використаних джерел:

1. Effing R., Hillegersberg J. van, Huibers T. Social Media and Political Participation: Are Facebook, Twitter and YouTube Democra-

tizing Our Political Systems? / Robin Effing, Jos van Hillegersberg, Theo Huibers. // Third IFIP WG 8.5 International Conference, ePart 2011, Delft, The Netherlands, August 29 – September 1, 2011. Proceedings. – P. 25-35.

2. Fuchs Ch. Social Media: A Critical Introduction / Christian Fuchs. – Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE, 2014. – 290 p. – (first published).

3. Harel O. Resources, Political Efficacy and Political Performance: Political Participation on Facebook [Electronic Resource] / Ori Harel. – Mode of access : URL : https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24367/thesis_ori_harel.pdf?sequence=1-Title from the screen. – 50 p.

4. Kahne J., Cohen C.J. Participatory Politics: New Media and Youth Political Action [Electronic Resource] / Joseph Kahne and Cathy J. Cohen. – Mode of access : URL : http://dmlhub.net/sites/default/files/YPP_Survey_Report_FULL%281%29.pdf -Title from the screen. – 55 p.

5. Marichal J. Facebook Democracy: The Architecture of Disclosure and the Threat to Public Life / prof. Jose Marichal. – Surrey: Ashgate Publishing, 2012. – 200 p.

6. Patrut B., Patrut M. Social Media in Politics: Case Studies on the Political Power Or Social Media / Bogdan Patrut, Monica Patrut. – Springer Cham: Heilderberg, New York, Dodrecht, London, 2014. – 374 p.

7. Raof J., Zaman H.B., Ahmad A., Al-Qaraghuli A. Using social network systems as a tool for political change / Jihan K. Raof, Halimah Badioze Zaman, Azlina Ahmad and Ammar Al-Qaraghuli // International Journal of Physical Sciences. – Vol. 8(21). – 2013. – P. 1143-1148.

8. Vissers S., Stolle D. Spill-over effects between Facebook and on/offline political participation? Evidence from a two-wave panel study. / Sara Vissers, McGill University; Dietlind Stolle, McGill University. // Journal of Information Technology & Politics. – Volume 11. – Issue 3. – 2014. – pp. 259-294.

9. Кремень Т. Політична мобілізація за допомогою соціальних медіа: приклад Партії піратів. / Тетяна Кремень. – Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. – Серія: Політологія. – Вип. 136. – 2012. – С. 178-181.

References:

1. Effing R., Hillegersberg J. van, Huibers T. Social Media and Political Participation: Are Facebook, Twitter and YouTube Democratizing Our Political Systems? / Robin Effing, Jos van Hillegersberg, Theo Huibers. // Third IFIP WG 8.5 International Conference, ePart 2011, Delft, The Netherlands, August 29 – September 1, 2011. Proceedings. – P. 25-35.

2. Fuchs Ch. Social Media: A Critical Introduction / Christian Fuchs. – Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE, 2014. – 290 p. – (first published).

3. Harel O. Resources, Political Efficacy and Political Performance: Political Participation on Facebook [Electronic Resource] / Ori Harel. – Mode of access : URL : https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24367/thesis_ori_harel.pdf?sequence=1-Title from the screen. – 50 p.

4. Kahne J., Cohen C.J. Participatory Politics: New Media and Youth Political Action [Electronic Resource] / Joseph Kahne and Cathy J. Cohen. – Mode of access : URL : http://dmlhub.net/sites/default/files/YPP_Survey_Report_FULL%281%29.pdf -Title from the screen. – 55 p.

5. Marichal J. Facebook Democracy: The Architecture of Disclosure and the Threat to Public Life / prof. Jose Marichal. – Surrey: Ashgate Publishing, 2012. – 200 p.

6. Patrut B., Patrut M. Social Media in Politics: Case Studies on the Political Power Or Social Media / Bogdan Patrut, Monica Patrut. – Springer Cham: Heilderberg, New York, Dodrecht, London, 2014. – 374 p.

7. Raof J., Zaman H.B., Ahmad A., Al-Qaraghuli A. Using social network systems as a tool for political change / Jihan K. Raof, Halimah Badioze Zaman, Azlina Ahmad and Ammar Al-Qaraghuli // International Journal of Physical Sciences. – Vol. 8(21). – 2013. – P. 1143-1148.

8. Vissers S., Stolle D. Spill-over effects between Facebook and on/offline political participation? Evidence from a two-wave panel study. / Sara Vissers, McGill University; Dietlind Stolle, McGill University. // Journal of Information Technology & Politics. – Volume 11. – Issue 3. – 2014. – P. 259-294.

9. Kremin T. Politychna mobilizacia za dopomogoyu socialnych media: pryklad Partiyi pirativ. / Tetyana Kremin. – Visnyk SevNTU: zb. nauk. pr. – Seriya: Politologiya. – Vyp. 136. – 2012. – S. 178-181.

Oleshchuk P. M., PhD (political science), assistant of professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), Oleshchuk3@gmail.com

The influence of facebook on political mobilization

The article is devoted to the problem of influence of facebook on political mobilization in modern society. It is considered to features of influence of facebook on political processes. First of all the author analyzes the significant role of Social network sites like Facebook in the political arena nowadays. They are growing engagement tools that assist in improving the political process by helping electoral candidates in communicating their political programs and thoughts to the community, as well as in rallying their campaign supporters. On the other hand, voters can also use social media sites to unconditionally communicate with the candidates. The paper shows the importance of online social networking in modern society by reviewing the literature on social networks usage in politics. The main goal of this article is to look for an answer to the question, what motivates citizens to political participation in using Facebook.

Keywords: facebook, the Internet, a social network, facebook-revolution, political communication.

Олещук П. Н., кандидат политических наук, доцент, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), Oleshchuk3@gmail.com

Влияние социальной сети facebook на политическую мобилизацию

Статья посвящена проблеме влияния социальной сети facebook на политическую мобилизацию в современном обществе. Рассматриваются особенности влияния сети facebook на политические процессы. Во-первых, автор анализирует возрастающую роль социальных сетей (таких как facebook) на политической арене современности. Социальные сети представляют собой инструмент возрастающей роли в политическом процессе, который влияет на электоральные кампании, облегчая кандидатам осуществлять коммуникацию со своими избирателями. С другой стороны, инструменты facebook облегчают осуществление постоянной обратной коммуникации между избирателем и кандидатом. Статья концентрируется на возрастающей социальной роли сетевой политической работы на основе анализа соответствующих источников. Ключевой задачей публикации является исследование мотивации использования социальных сетей для политической мобилизации.

Ключевые слова: facebook, сеть Интернет, социальная сеть, facebook-революция, политическая коммуникация.

* * *

УДК 321

Нагорянский С. А.
здобувач кафедри державного управління,
Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), khyloko.m@gmail.com

ДИСКУРС ЯК ОСНОВА ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ ДЕМОКРАТИЧНИХ СУСПІЛЬСТВАХ

Описано феномен публічної політики в сучасних демократичних суспільствах. Досліджено деякі підходи до розуміння публічної політики. Визначено, що дискурс є основою публічної політики в сучасних демократичних суспільствах.

Ключові слова: дискурс; державна політика; публічна політика; публічна сфера; громадянське суспільство; демократія.

Демократичні зміни, що відбуваються у світі в останні десятиліття, характерні тим, що, дедалі більше, наділяють окрему людину характеристиками суб'єкта публічної політики. Надають людині дедалі більше можливостей як для участі у політичному житті суспільства, так і для впливу на прийняття урядових, загальнодержавних рішень. Крім того, розвинена свідомість і величезна інформованість людини в третьому тисячолітті роблять її не тільки об'єктом, і й безпосереднім суб'єктом не тільки державної політики, а й глобалізованого світу. За таких умов, глобалізації всіх сфер життя, стає неможливим існування "застарілих механізмів" форм організації суспільства, та відбувається рух державної політики від вертикальної

до горизонтальної моделі політичного процесу, основою якої є публічна політика.

Політична енциклопедія термін "публічна політика" (англ. Publicpolicy) визначає як: горизонтальна (на відміну від політики владної – вертикальної) складова політичного процесу, що безпосередньо впливає на формування й ухвалення політ. рішень, забезпечує зв'язок між владними структурами та суспільством – економ. акторами, громадськими організаціями та рухами, експертами, цільовими суспільними групами [9, с. 571].

Для нашого дослідження важливо дати визначення "публічності" – поняття, що означає сферу людського буття, яка стосується взаємодії з іншими людьми з метою досягнення блага для всіх. Публічність охоплює справи і речі, які однаково стосуються всіх (respublica) спільна діяльність для досягнення загального блага має на меті вільний характер участі в ній кожного індивіда. Свобода людини є передумовою участі у вирішенні публічних справ, адже їх вирішення передбачає добровільне покладання на себе певних зобов'язань по дотриманню цих рішень і можливої участі в їх виконанні. В цьому сенсі публічність збігається з поняттям "політичне" як таким; це взаємодія осіб, які мають певні права та обов'язки (громадяни) щодо спільних справ, орієнтованих на загальнозначущі цілі. З часом сфера публічності виділяється в галузь правових відносин. Як правило, сфера "публічності" інституалізується у формі державної влади, однак не вичерпується нею; публічність функціонує як процедурна вимога до організації та функціонування владних інститутів позадержавна форма публічності – громадянське суспільство передбачає вільні асоціації громадян, спільно виступають як громадські, так і певні корпоративні інтереси і здійснюють ефективний контроль за змістом та характером перебігу політичного процесу [13, с. 535].

Складність визначення поняття "публічна політика" (Publicpolicy) пов'язане з її нерозривним зв'язком з "державною політикою". Що ж є спільною та відмінною між поняттями "державна політика" та "публічна політика"? По-перше, механізми формування – у публічній політиці – це завжди механізми, які забезпечують можливості представлення та узгодження позицій заінтересованих сторін у прийнятті політичного рішення. Для американців державна політика (Publicpolicy) є "публічною", оскільки ці механізми вже закладені в плюралістичній моделі формування державної політики. Чим відрізняється "публічна політика" та "державна політика" дає аналіз самого механізму прийняття рішень та програм (вироблення політики), зокрема таких параметрів, як:

– спосіб, у який актуалізується проблема і набуває статусу суспільно значимої;

– наскільки заінтересовані сторони мають можливість користуватися каналами доступу до прийняття рішень;

– чи є ці канали;

– чи існують зворотні зв'язки між суб'єктом і об'єктом прийняття рішень тощо. Тобто "державна політика" й "публічна політика" можуть як ототожню-